

KRIŽNI PUT DIJALOGA I EKUMENIZMA THE WAY OF THE CROSS OF DIALOGUE AND ECUMENISM

Niko Ikić, *Križni put dijaloga i ekumenizma*, KBF Sarajevo - Glas Koncila, Sarajevo - Zagreb 2019., 720 str.

U prigodi pedesete obljetnice Vrhbosanske visoke teološke škole, odnosno danas Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu profesor dogmatske i ekumenske teologije prof. dr. sc. Niko Ikić objavio je zbir radova s područja ekumenizma koji zavrjeđuju pozornost svih koje ova problematika zanima i dotiče. Kako u svojoj recenziji ističe mons. Ratko Perić, u ovim radovima vidljiv je "Ikićev silan napor da istakne dopuštene razlike ... i da razluči elemente koji ne škode nego obogaćuju, od onih koji stvarno razaraju i razjedinjuju, da preporuči ono što je na izgrađivanje u ljubavi". To se uočava već u uvodu pod naslovom "Poteškoće i poticaji dijalogu i ekumenizmu" (str. 25-31), u kojemu cjelokupnu ekumensku tematiku na neki način uspoređuje sa stanjem u Bosni i Hercegovini i nužnošću izgradnje "kulture dijaloga", a što opravdava i izbor samoga naslova: *Križni put dijaloga i ekumenizma*.

Knjiga je podijeljena u tri dijela. Prvi dio, "Dijaloški put i međureligijski dijalog - most prema društvu i drugim religijama" (str. 33-201), donosi osam radova, od kojih je posljednji na njemačkom jeziku. Autor započinje s temom "Drugi i drugačiji - opasnost ili blagoslov?" koju će dalje razvijati u analizi odnosa Katoličke Crkve prema društvu, u razradi teme "Expiatio i reconciliatio - put od mržnje po praštanju do pomirenja", a u kontekstu "Međureligijskog dijaloga u Bosni i Hercegovini". Autorov interes za međureligijski dijalog vodi ga do pružanja uvida u stavove na tu temu kod pravoslavnih i muslimana, čemu dodaje analizu doprinosa papinskih poruka za svjetski dan mira za razvoj "teologije mira i kulture dijaloga". Rad na njemačkom jeziku, "Christlich Islamischer Dialog auf dem Weg zur interreligiösen Theologie - stand des Dialogs und einer potentieller Beitrag aus Bosnien und Herzegovina" (163-200) jedan je od brojnih autorovih tekstova objavljenih na njemačkom jeziku u različitim zbornicima znanstvenih skupova i časopisima u posljednja dva i pol desetljeća, u kojima osvjetljava ne samo stanje međureligijskog dijaloga nego i društveno-političku situaciju u Bosni i Hercegovini.

Drugi dio, naslovljen "Ekumenizam - put Katoličke Crkve prema Pravoslavlju i drugim kršćanskim zajednicama" (201-413), otvaraju tri vrlo zanimljiva kratka teksta, dva eseja, "Quo i Quod u ekumenizmu - Congarove smjernice" i "Rijeka Sava i njezini pritoci - esej

o multikulturalnosti i multireligioznosti”, te propovijed u pravoslavnoj sabornoj crkvi na temu “Put ekumenskog dijaloga u BiH”. Slijedi osam relativno opširnih radova. Na početku, u članku “Via oecumenica dolorosa - ekumenski simptomi i virusi”, prof. Ikić daje dijagnozu ekumenskog stanja u BiH, te analizira “Korake ekumenskog dijaloga u BiH i okružju” dajući i neke smjernice za razvijanje molitvenog ozračja i teološkog dijaloga. Slijede radovi povijesne tematike (Ekumenski stavovi i djelovanje biskupa J. J. Strossmayera; stvaranje Unije u Hrvatskoj za patrijarha Arsenija Crnojevića; značenje “Blagovesti” - lista beogradske nadbiskupije za odnos između katolika i pravoslavnih: 120 godina Vrhbosanske bogoslovije i u službi ekumenizma). Na kraju ovoga dijela autor pruža pregled “Ostvarenog konsenzusa među pojedinim Crkvama u kontekstu međureligijske teologije”, kako pravoslavnih crkava tako i Katoličke Crkve s drugim kršćanskim crkvama i zajednicama.

Treći dio, naslovljen “Izabrane i osporavane ekumenske teme” (451-686) sadrži trinaest radova, od kojih se devet bavi specifičnom problematikom papinskog primata pod različitim vidovima, počevši od pokušaja novih tumačenja u svjetlu Drugoga vatikanskog sabora do “Ravenskog dokumenta” iz 2007. godine. Autor, koji je na ovu temu objavio i zasebnu knjigu, dalje se osvrće na “sinodalni put u prvom tisućljeću” i na “Ćirilo-metodsku ideju u svjetlu petrovske-ivanovskog modela papinstva i Ravenskog dokumenta”. Pitanja poput odnosa autoriteta primata i episkopata, sinodalnosti i primata te “Communio i succesio u relaciji petrovske službe” obrađena su s više strana, u svjetlu nauka Drugoga vatikanskog sabora kao i u kontekstu teološkog ekumenskog dijaloga Katoličke i Pravoslavne Crkve izraženom u Ravenskom dokumentu. Tome su pridodana tri rada, od kojih prvi prikazuje temu primata i nezabludivosti iz anglikansko-protestantskog vida, drugi reakcije nekatolika na deklaraciju *Dominus Jesus*, a treći zajedničku izjavu o nauku o opravdanju Luteranskog svjetskog saveza i Katoličke Crkve. U ovaj dio knjige završno su dodana i dva rada iz sakramentologije kod ekumenskim vidom: “Sakramenti in genere, communicatio in sacris i sakramentali u katoličkom i pravoslavnom nauku i praksi”, te “Sakramenti in specie i neki sakramentali u komparativnoj teologiji i praksi”.

Na kraju knjige nalazimo dvije opširne recenzije, mostarskog biskupa i ekumenskog teologa mons. Ratka Perića te prof. emeritusa dr. Mate Zovkića, kratak životopis i bibliografiju samog autora te kazalo imena. Nažalost, nedostaje zaseban popis opširne ekumenske literature kojom se je autor koristio, što bi zainteresiranima za ekumensku teologiju, pogotovo studentima teologije, moglo biti od

dodatne praktične koristi. No to je doista sitnica u obilju teološko-ekumenskog blaga koji nam je prof. Niko Ikić ovom knjigom podario. Stoga zajedno sa prof. dr. Matom Zovkićem “knjigu toplo preporučujemo ... budući da će dobro doći studentima teologije i vjeroučiteljima hrvatskoga govornog područja te svim zainteresiranim”. A autoru iskreno hvala na iznimnom trudu koji ulaže da se duh ekumenskih nastojanja u našim stranama na teološkom polju ne ugasi.

Ante Mateljan